

BANKACILIK ve SERMAYE
Piyasası Araştırmaları Dergisi

Bankacılık ve Sermaye Piyasası Araştırmaları Dergisi

BSPAD, Cilt 1, Sayı 2

www.bankasermaye.com

Türkiye’de Sermaye Piyasası Alanında Bilimsel Yazın Taraması¹

The Literature Review about Capital Market in Turkey

Yrd.Doç.Dr.Aysel GÜNDOĞDU

İstanbul Medipol Üniversitesi

İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi

Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü

agundogdu@medipol.edu.tr

Özet

Çalışmanın amacı, Türkiye’de 2002-2015 yılları arasında sermaye piyasası alanında yazılan doktora ve yüksek lisans tezleri ile ulusal ve yurtiçinde kurulmuş uluslararası dergilerde yayımlanan makaleleri incelemektir. Çalışmada on dört yılda sermaye piyasası alanında 149 doktora tezi, 438 yüksek lisans tezi ve 197 makalenin yıllara, konulara göre içerik analizi yapılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre, 2002-2015 yılları arasında sermaye piyasası alanında yazılmış lisansüstü tezler ve bilimsel makaleler en çok analiz yöntemi ve ekonometrik model kurma yöntemi ile yazılmıştır. 2002-2015 yılları arasında yazılmış sermaye piyasası alanındaki lisansüstü tezler ve bilimsel makaleler en çok 2015 yılında yayınlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sermaye Piyasası, Literatür Taraması

JEL Sınıflandırması: G21, G29

Abstract

The aim of this paper is to determine in the articles and theses published in Turkey about capital market between years 2002-2015. In the study, 149 doctoral theses, 438 master theses and 197 papers analyzed. According to the findings of the study, the most written doctoral and master capital market thesis and academic papers methods are performance analysis and econometric models. The most of doctoral and master capital market thesis and academic paper had written in 2015.

Keywords: Capital Market, Literature Review

JEL Classification: G21, G29

¹ Makale Gönderim Tarihi: 05.01.2017 – Makale Kabul Tarihi: 15.04.2017

1. Giriş

Sermaye piyasası, bir ülkenin uzun vadeli yatırım dinamiği olarak tanımlanabilir. Bu yönü ile ülke ekonomisi için en az bankacılık sektörü kadar önemli bir yere sahip olan sermaye piyasasının akademik çalışmalarda yeterli önemi görmesi sektörün analizi açısından faydalı olabilir. Türkiye’de dünyada olduğu gibi bankacılıktan sonra en önemli alan olan sermaye piyasasının organize piyasa niteliğindeki süreci 1986 yılında İMKB ile başlamıştır. Bu bağlamda, gelişmiş ülkelere göre daha yeni bir sermaye piyasasına sahip olduğumuz söylenebilir. Diğer yandan, 2014 yılında yeni yasa ile iyileştirilen düzenlemeler, İMKB’nin Borsa İstanbul’a dönüştürülmesi ve tüm alt sermaye piyasalarının tek çatı altında toplanması gibi unsurlar Türkiye’de sermaye piyasasının gelişim potansiyelini artırıcı unsurlardır. Sermaye piyasasının gelişmesi ile birlikte yapılan işlemlerin analizine, piyasanın teorisine dair akademik çalışmaların da artacağı beklenebilir.

Ülkemizde öncelikle fen ve sağlık alanlarında yayınlanan literatür taraması çalışmaları, 2000’li yılların başından beri sosyal bilimler alanında da görülmektedir. Sosyal bilimler alanı içerisinde iktisat-işletme alanlarında yapılan çalışmalar ise daha çok muhasebe, bağımsız denetim ve raporlama konularındadır. Finans bilim dalına yönelik bu alanda bir çalışma bulunmaması makalenin özgünlüğünü ortaya koymaktadır. Söz konusu bağlamda, çalışmanın özellikle finans-bankacılık alanındaki araştırmacılara hangi konularda araştırmaya ihtiyaç duyulduğu ve yıllar itibari ile rağbet gören çalışma konularının neler olduğunu açığa çıkarmasında literatüre katkıda bulunması beklenmektedir.

2. Literatür Taraması

Türkiye’de yapılan literatür incelemelerinde, teknik adı ile bibliyometrik çalışmalarda, ilk örneklerin fen bilimleri alanında olduğu görülmektedir. Literatürde Türkiye’de yapılan ilk bibliyometrik çalışmanın Özönü (1970) tarafından yazıldığı, makalede Türkiye’nin fen bilimleri alanındaki literatür çalışmaları incelenmiştir. Bu çalışmayı takiben fen bilimleri ve sağlık bilimleri alanında birçok bibliyometrik inceleme yapılmıştır. (İnönü 1971; Kum 1974, Uzun 1990; Alkan 1999; Tonta ve İlhan 2002; Gülgöz, Yedekçioğlu ve Yurtsever 2002)

Sosyal bilimler alanındaki bibliyometrik çalışmalar, fen ve sağlık bilimlerine göre çok geç incelenmiştir. Denkel, Kâğıtçıbaşı, Pak ve Pamuk (1996) çalışmalarında fen bilimleri ile sosyal bilimler arasındaki yayın atıf durumu ile ilgili karşılaştırma yapılmıştır. Çalışmaya göre, sosyal bilimler alanında fen bilimlerine göre daha az sayıda makale yayınlanmakta ve daha az sayıda atıf almaktadır. Tonta ve İlhan (1997) çalışmalarında 1985-1996 yılları arasında Social Sciences Citation Index’te (SSCI) dizinlenen dergilerde yayımlanan Türkiye adresli yayınlar incelemiştir. Çalışmanın bulgularına göre, Türkiye 1996 yılında toplam sosyal bilimler yayınlarının %0,14’ünü üretmiş ve dünya sıralamasında 34. sırada yer almıştır.

2000’li yılların başından sonra sosyal bilimler alanında da bibliyometrik çalışmaların sayısında artış görülmüştür. Gülgöz, Yedekçioğlu ve Yurtsever (2002) çalışmalarında 1970-1999 yılları arasında Türkiye’de sosyal bilimler alanında yayımlanan makalelerin analizi yapılmıştır. Zencir ve Konak (2012) ise çalışmalarında 2000-2010 yılları arasında sosyal bilimler enstitü dergilerinde yayımlanan turizm makalelerini incelemiştir. Tarman, Acun ve Yüksel (2010) sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili 35 tez tespit etmiş, yapılan araştırmanın sonucunda Sosyal Bilgiler tezlerinin konularının genel bir çerçeve içinde kaldığı ve nadir olarak bu çerçeveden çıktığına ulaşılmıştır. Akçakanat, Senal ve Ateş (2013) içerik analizi yöntemi ile 2004-2011 yılları arasında muhasebe ve raporlama standartları

ile ilgili yapılan çalışmalar incelemişlerdir. Çalışmanın sonuçlarına göre, bazı muhasebe ve raporlama standardı ile ilgili makale çalışmasının çok fazla olmasına rağmen bazı standartlar ile ilgili çalışma sayısının çok az olduğu tespit edilmiştir.

Hotamışlı ve Erem (2014) çalışmalarında Muhasebe ve Finansman Dergisi'nde yayın yapan yazarların profili, konu açısından yönelimleri, atıf yapılan kaynak türleri gibi çeşitli özellikler ele alınarak derginin bibliyometrik atıf profili ortaya koymuşlardır. Öncü, Yücel ve Bağdat (2014) çalışmalarında ulusal dergilerde yayınlanan 245 makale ve Türkiye'deki üniversiteler bünyesinde yazılmış 320 tez analiz edilmiş ve bağımsız denetim ve ilişkili alanlar ile ilgili üst ve alt konu başlıklarına dağıtılarak, araştırmacılara ayrıca bir veri tabanı da sunmuşlardır. Yücel, Öncü ve Kartal (2015) çalışmalarında 2007-2014 yılları arasında Türkiye'de muhasebe ve finansal raporlama standartları konularında yayınlanmış makaleleri incelemişlerdir. Şentürk ve Fındık (2015) Türkiye'de çevre muhasebesi alanında 2006-2014 yılları arasında yayınlanan makaleleri içerik analizi yönüyle incelemişlerdir. Alkan ve Özkaya (2015) Social Science Citation Index tarafından taranan bir dergide yayınlanan Türkiye adresli muhasebe-finance yayınlarının incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda vakıf üniversitelerinin sayılarının devlet üniversitelerinden az olmasına rağmen daha fazla sayıda yazarın SSCI tarafından endekslenen bir dergide yayın yapması dikkat çekmektedir. Gündoğdu (2017) çalışmada Türkiye'de 2008-2015 yılları arasında bankacılık alanında yazılan doktora ve yüksek lisans tezleri ile ulusal ve yurtdışında kurulmuş uluslararası dergilerde yayınlanan makaleleri incelemiştir. Çalışmanın bulgularına göre, 2008-2015 yılları arasında bankacılık alanında yazılmış lisansüstü tezler, en çok performans analizi, krediler, düzenlemeler ve Basel-risk yönetimi konuları; aynı yıllar arasında yayımlanan makalelerde ise kredi, insan kaynakları, düzenleme, müşteri ilişkileri yönetimi ve performans analizi konuları üzerinedir.

3. Araştırmanın Metodolojisi

3.1. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları

Çalışmanın amacı, Türkiye'de 2002-2015 yılları arasında sermaye piyasası alanında yazılan doktora ve yüksek lisans tezleri ile ulusal ve yurtdışında kurulmuş uluslararası dergilerde yayımlanan makaleleri inceleyerek bu alanındaki öncelikli araştırma konularını belirlemektir. Çalışmada betimsel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmanın içeriğini 149 doktora tezi, 438 yüksek lisans tezi ve 197 makale oluşturmaktadır. Çalışmadaki verilere literatür taraması sonucu ulaşılmıştır. Çalışmada kongrelerde sunulan bildiriler incelemeye dâhil edilememiştir. Ek olarak, yalnızca internet üzerinden ulaşılabilen çalışmalar ele alınmıştır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

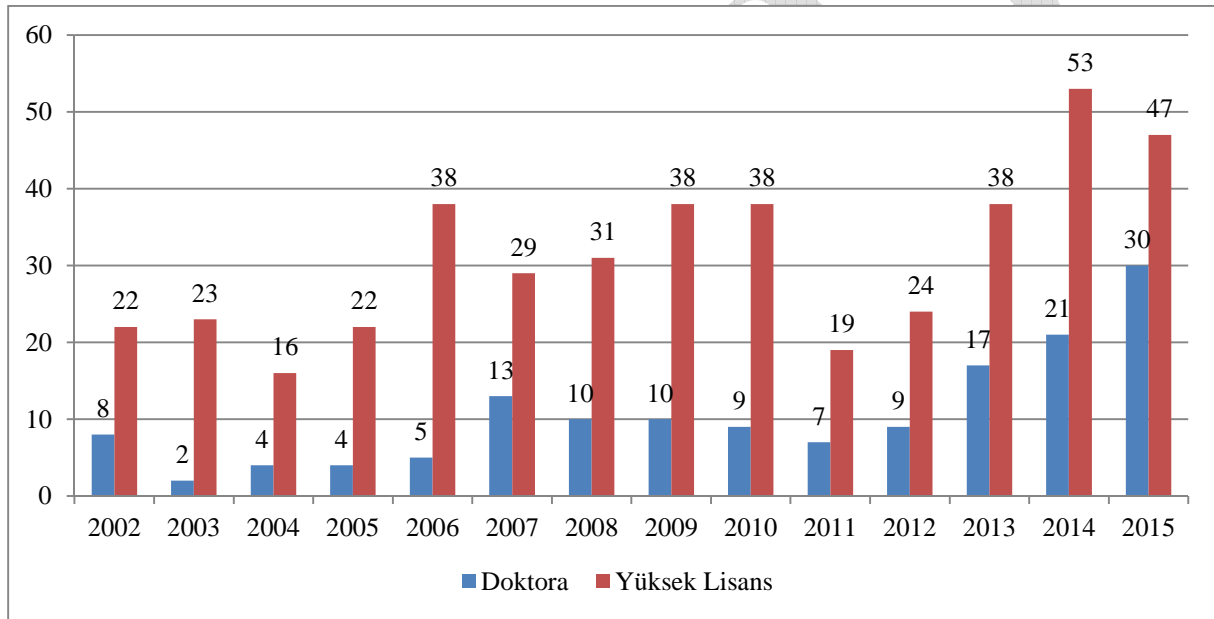
Çalışmada, Türkiye'de sermaye piyasası alanında yazılan doktora ve yüksek lisans tezleri ile ulusal ve yurtdışında kurulmuş uluslararası dergilerde yayımlanan makaleler incelenmiştir. 2002-2015 yılları arasındaki sermaye piyasası alanındaki doktora ve yüksek lisans tezlerinin tarama işlemleri için YÖK Ulusal Tez Merkezinden, makaleler ise Google Scholar ve Ulakbim veritabanlarından yararlanılmıştır. Söz konusu veritabanlarında çalışmaların başlığında "sermaye", "halka açık", "borsa" anahtar kelimeleri ile 2002-2015 yıllarını kapsayan bir tarama gerçekleştirilmiştir. Tarama işlemleri sonucunda 149 doktora tezi, 438 yüksek lisans tezi ve 197 makaleye ulaşılmıştır. Toplanan tezler yayın konularına, yayın yıllarına, tez türlerine göre; makaleler ise yayın konularına, yayın yıllarına göre incelenmiştir.

4. Araştırmanın Bulguları

4.1. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Türkiye’de 2002-2015 yılları arasında sermaye piyasası alanında yazılmış lisansüstü tezlerinin sayılarına grafik 1’de yer verilmiştir. 2002-2015 yılları arasında sermaye piyasası alanında Türkiye’de 587 adet lisansüstü tez yazılmıştır. Uygulama alanı olarak nitelendirilen sermaye piyasası konusunun oldukça yeni bir araştırma alanı olmasına rağmen yapılan lisansüstü tez çalışmalarının sayısının özellikle 2005 yılından sonra artmaya başladığı görülmektedir. Son üç yıldır sermaye piyasası alanında yazılmış doktora tezlerinde hızlı bir artış olduğu görülmekle birlikte yüksek lisans tezlerinin sayısı dalgalanmaktadır.

Grafik 1: Türkiye’de Sermaye Piyasası Alanında Yazılmış Lisansüstü Tez Sayıları (2002-2015)

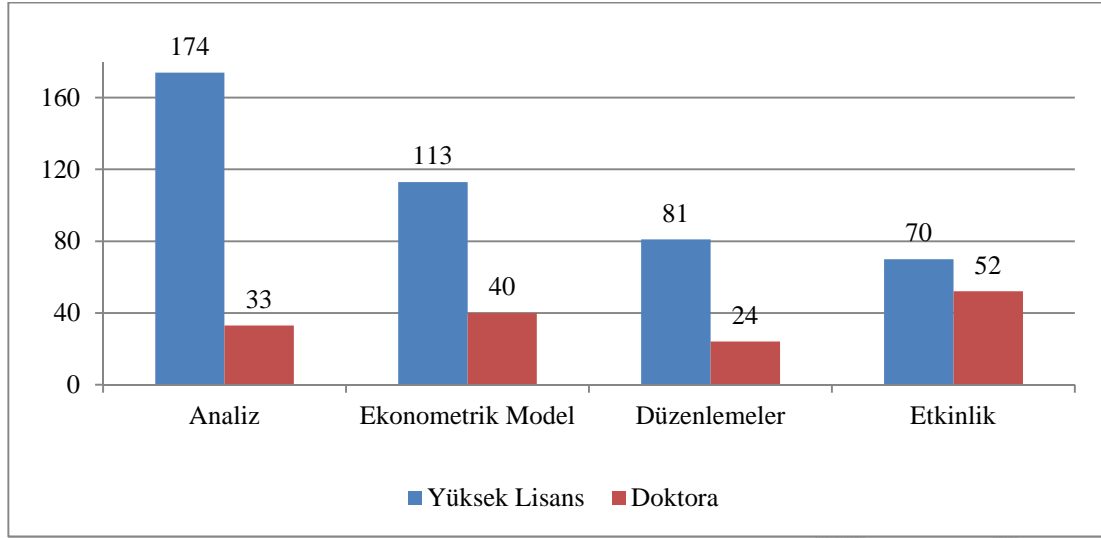

Kaynak: Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, <https://tez.yok.gov.tr/>, 31.03.2017

4.2. Tezlerin Konulara Göre Dağılımı

2002-2015 yılları arasında sermaye piyasası alanında yazılmış lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımına grafik 2’de yer verilmiştir. Sermaye piyasası alanında yazılmış lisansüstü tezlerinin %35’i, sermaye piyasasında kurumların ve finansal araçların analizine yönelik olup %26’sında ise ekonometrik model kurulmuştur. Ayrıca, incelenen lisansüstü tezlerin %18’i sermaye piyasası alanında yapılan yasal düzenlemeler üzerine yazılmış teorik çalışmalardır.

Grafik 2: Türkiye’de Sermaye Piyasası Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Dağılımı (2002-2015)

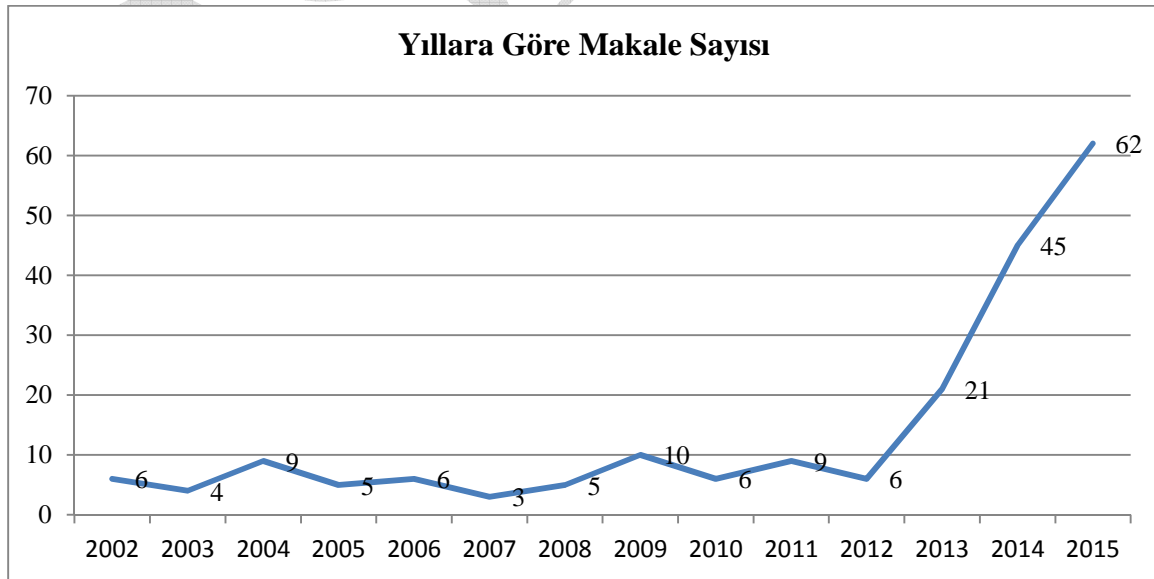

Kaynak: Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, <https://tez.yok.gov.tr/>, 31.03.2017.

4.3. Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Türkiye’de 2002-2015 yılları arasında sermaye piyasası alanında yayınlanmış makalelerin sayılarına grafik 3’te yer verilmiştir. 2002-2015 yılları arasında sermaye piyasası alanında Türkiye’de 197 adet makale yayınlanmıştır. 2012 yılına kadar her yıl ortalama 6-7 makale yayınlanırken 2012 yılından sonra sermaye piyasası alanında yayınlanan makale sayısı hızla artmıştır. 2015 yılında Türkiye’de sermaye piyasası alanında yayınlanmış makale sayısı 62 olmuştur.

Grafik 3: Türkiye’de Sermaye Piyasası Alanında Yayınlanmış Makale Sayıları (2002-2015)

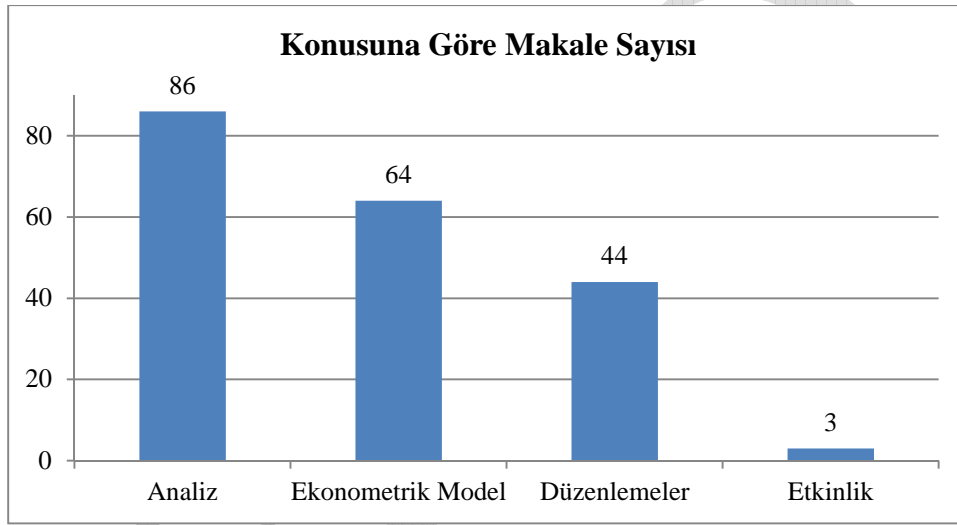

Kaynak: Google Akademi Veritabanı, <https://scholar.google.com.tr/>; ULAKBİM Veritabanı <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/>, (31.03.2017)

4.4. Makalelerin Konulara Göre Dağılımı

2002-2015 yılları arasında yayınlanan 197 adet sermaye piyasası makalesinin konularına göre dağılımı, grafik 3'te gösterilmiştir. Buna göre; sermaye piyasası alanında yayınlanan makalelerin %43'ü analiz yöntemi ile %32'si ekonometrik model kurularak yazılmıştır. İncelenen tüm makalelerin %78'i ampirik çalışmalardan, %22'si ise teorik çalışmalar oluşmaktadır. Sermaye piyasası faaliyet alanının uygulama odaklı olması dolayısı ile bu sonucun kabul edilebilir olduğunu söylemek mümkündür. Sermaye piyasası sıkı yasal düzenlemeler zemininde bulunan faaliyetlerden oluşmaktadır. Bu nedenle, sermaye piyasası alanında teorik çalışmalara da ihtiyaç duyulmaktadır.

Grafik 3: Türkiye'de Sermaye Piyasası Alanında Yayınlanmış Makalelerin Konularına Göre Dağılımı (2002-2015)

Kaynak: Google Akademi Veritabanı, <https://scholar.google.com.tr/>; ULAKBİM Veritabanı <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/>, (31.03.2017)

Sonuç

2002-2015 yılları arasında sermaye piyasası alanında Türkiye'de 587 adet lisansüstü tez yazılmıştır. Uygulama alanı olarak nitelendirilen sermaye piyasası konusunun oldukça yeni bir araştırma alanı olmasına rağmen yapılan lisansüstü tez çalışmalarının sayısının özellikle 2005 yılından sonra artmaya başladığı görülmektedir. Son üç yıldır sermaye piyasası alanında yazılmış doktora tezlerinde hızlı bir artış olduğu görülmekle birlikte yüksek lisans tezlerinin sayısı dalgalanmaktadır.

Esasen bir uygulama alanı olan sermaye piyasası alanının lisansüstü tez ve makalelerinde hangi yöntemin kullanıldığı önem arz etmektedir. 2002-2015 yılları arasında sermaye piyasası alanında yazılmış lisansüstü tezlerinin %35'i, sermaye piyasasında kurumların ve finansal araçların analizine yönelik olup %26'sında ise ekonometrik model kurulmuştur. Ayrıca, incelenen lisansüstü tezlerin %18'i sermaye piyasası alanında yapılan yasal düzenlemeler üzerine yazılmış teorik çalışmalardır.

2002-2015 yılları arasında sermaye piyasası alanında Türkiye'de 197 adet makale yayınlanmıştır. 2012 yılına kadar her yıl ortalama 6-7 makale yayınlanırken 2012 yılından sonra sermaye piyasası alanında yayınlanan makale sayısı hızla artmıştır. 2015 yılında Türkiye'de sermaye piyasası alanında yayınlanmış makale sayısı 62 olmuştur. Sermaye piyasası alanında yayınlanan makalelerin %43'ü analiz yöntemi ile %32'si ekonometrik model kurularak yazılmıştır. İncelenen tüm makalelerin %78'i

ampirik çalışmalardan, %22'si ise teorik çalışmalar oluşmaktadır. Sermaye piyasası faaliyet alanının uygulama odaklı olması dolayısı ile bu sonucun kabul edilebilir olduğunu söylemek mümkündür. Sermaye piyasası sıkı yasal düzenlemeler zemininde bulunan faaliyetlerden oluşmaktadır. Bu nedenle, sermaye piyasası alanında teorik çalışmalara da ihtiyaç duyulmaktadır.

Sermaye piyasasında yaşanan gelişmeler, sermaye piyasası araçlarının çeşitliliğinin ve işlem hacminin artması ile bu alanda yapılan akademik çalışmaların sayısı artabilir. Türk sermaye piyasasının gelişmiş ülke sermaye piyasalarına göre köklü bir geçmişinin olmayışı bu piyasaların gelecekte ilerleme kaydedeceğini göstermektedir. Bu alanda araştırmacılar özellikle yatırımcıların davranışları, yapılan yeni yasal düzenlemelerin yorumlanması ve yatırım araçlarının performans analizlerine yönelik çalışmalara yoğunlaşabilirler.

Kaynakça

Akçakanat Ö., Senal S., Ateş B.A., (2013). Türkiye Muhasebe Standartları Çalışmalarının İçerik Analizi Bakımından Değerlendirilmesi (2004-2011), *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, C:5, S:3.

Alkan, N. (1999). Tıp ve sağlık bilimleri dallarının 1990'larda etki faktörü değeri en yüksek olan süreli yayınları ve bunların Ankara'daki ilgili kütüphanelerde bulunabilirliği. *Kütüphaneciler Derneği'nin Kuruluşunun 50. Yılı Uluslararası Sempozyum Bildirileri*.

Alkan, G., & Özkaya, H. (2015). Türk Muhasebe ve Finans Yazımının SSCI'da 20 Yılı. *Journal of Accounting & Finance*.

Denkel, A., Kâğıtçıbaşı, Ç., Pak, N.K. ve Pamuk, Ş. (1996). Uluslararası atf endeksleri verilerine göre Türkiye'de sosyal bilimlerin yayın performansı. *TÜBA*.

Denkel, A., Kâğıtçıbaşı, Ç., Pak, N.K. ve Pamuk, Ş. (1999). Türkiye'de sosyal bilimlerin uluslararası yayın performansı. Ankara: *Türkiye Bilimler Akademisi*.

Google Akademi Veritabanı, <https://scholar.google.com.tr/>; (31.03.2017)

Gülgöz, S. Yedekçioğlu, Ö.A. ve Yurtsever, E. (2002). Turkey's output in social science publications: 1970-1999. *Scientometrics*, 55:103-121.

Gündoğdu, A. (2017). Türkiye'de Bankacılık Alanında Yayınlanmış Akademik Çalışmaların Analizi. *Bankacılık ve Sermaye Piyasası Araştırmaları Dergisi*. Cilt:1, Sayı:1, ss.1-11.

Hotamışlı, M., & Işıl, E. R. E. M. (2014). Muhasebe ve Finansman Dergisi'nde Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Journal of Accounting & Finance*, (63).

İnönü, E. (1971). A bibliography showing Turkey's contribution to physics research in the period 1923-1966. Ankara: *Middle East Technical University*.

Kum, İ. (1974). Türkiye'de tıp kütüphaneleri. *Yayımlanmamış doçentlik tezi*. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Öncü, M. A., Yücel, S., & Bağdat A., (2014) Türkiye'de Bağımsız Denetim ve İlişkili Konularda Yayımlanmış Akademik Çalışmalar (2007-2014 Arası Literatür Taraması) . *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*

Özinönü, A.K. (1970). Growth in Turkish Positive Basic Sciences, 1933-1966. Middle East Technical University, Faculty of Arts and Sciences, Ankara.

Şentürk, F., Fındık, H., (2015). Türkiye'deki Akademik Dergilerde Çevre Muhasebesi Alanında 2006–2014 Yılları Arasında Yayınlanmış Bilimsel Makalelerin İçerik Analizi. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies* 1/3; 173-204

Tarman B., Acun İ., Yüksel Z., (2010), Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tezlerin Değerlendirilmesi, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3):725 -746.

Tonta, Y. ve İlhan, M. (1997). Sosyal bilimlerde Türkiye'nin dünyadaki yeri. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12, 67-75.

Tonta, Y. ve İlhan, M. (2002). Contribution of Hacettepe University Faculty of Medicine to the world's biomedical literature (1988-1997). *Scientometrics*, 55, (1):123-136.

ULAKBİM Veritabanı <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/>, (31.03.2017)

Uzun, A. (1990). A quantitative analysis of Turkish publication output in physics. *Scientometrics*, 19(1-2) 57-73.

Yurtsever, E., Gülgöz, S., Yedekçioğlu, Ö.A. ve Tonta, M. (2001). Sosyal Bilimler Atuf Dizini'nde (SSCI) Türkiye: 1970-1999. Ankara: *Türkiye Bilimler Akademisi*.

Yücel, S., Öncü, M. A., & Kartal, O. (2015) Türkiye'de Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları Konularında Yayınlanmış Akademik Çalışmalar (2007-2014 Arası Literatür Taraması). *Muhasebe ve Finansman Dergisi*.

Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, <https://tez.yok.gov.tr/>, (31.03.2017)

Zencir, E., Kozak N., (2012), Sosyal Bilimler Enstitü Dergilerinde Yayımlanan Turizm Makalelerinin Bibliyometrik Profili (2000-2010), *VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*. ss.673-682.